

DE WEVER, EEN LIMBURGS BOTANICUS OP EENZAME HOOGTE

door J. MENNEMA *

Op 14 maart 1974 zal het 100 jaar geleden zijn, dat de Limburgse arts en botanicus Fredericus Cornelius August de Wever te Nuth werd geboren. Naar aanleiding van zijn overlijden op 21 maart 1947 is een speciaal herdenkingsnummer van het Natuurhistorisch Maandblad aan deze vermaarde botanicus opgedragen. Met verwijzing naar dit herdenkingsnummer menen wij hier te mogen volstaan met een korte levensbeschrijving van De Wever om ruimere aandacht te besteden aan zijn belangrijke bijdragen aan de Nederlandse botanie in het algemeen en de floristiek in het bijzonder.

A. de Wever, zoals hij zijn botanische geschriften altijd ondertekende, werd geboren als 9e en laatste kind in een apothekersgezin. Door het grote leeftijdsverschil met zijn broers en zusters – hij was wat men noemt een „nakomertje” (Cremers, 1947) – werd zijn vader zijn beste kameraad. Met hem trok hij de natuur in; van hem verkreeg hij de belangstelling voor alles, wat leeft en bloeit. Deze duidelijk gerichte belangstelling heeft het hem op school niet gemakkelijk gemaakt. In het schoolsysteem past een dergelijk buitenbeentje niet. Dit moge blijken uit het feit, dat hij na de Hogere Burgerschool te Rolduc en Maastricht te hebben bezocht als extraneus in 1894 het eindexamen behaalde aan de H.B.S. te 's-Hertogenbosch. Zijn medische studie deed hij te Utrecht en in 1902 vestigde hij zich als arts in zijn geboorteplaats; zijn ouderlijk huis werd zijn domicilie. Hier, centraal in het Limburgse heuvelland, heeft hij zijn gehele leven gewoond en gewerkt.

Voor wie, zoals wij, De Wever niet heeft gekend, zal het niet gemakkelijk zijn om hem te karakteriseren. Wij hebben hem uit zijn botanische geschriften moeten leren kennen. Wie zijn uitgebreide bibliografie bekijkt – deze is opgenomen in de bijdrage aan het herdenkingsnummer van Mevr. Minis-van de Geyn (1947) – moet vóór alles respect hebben voor de waarlijk ongebreidelde stroom van publicaties over botanische onderwerpen, die hij naast zijn artsenspraktijk het licht deed zien. Hieruit kan al – zonder tot een waardeoordeel te komen, waarover straks – zonder meer worden geconcludeerd, dat zijn duidelijk gerichte belangstelling hem tot deze publicatiestroom heeft gedreven, ongehinderd door gezinsbeslommeringen (hij is ongetrouwd gebleven) en door maatschappelijke verplichtingen.

Wij menen dan ook, dat de opmerking in het herdenkingsartikel van Mevr. Minis-van de Geyn (1947), dat De Wever „zich met hart en ziel aan het jonge Genootschap (heeft) gewijd” wellicht aanleiding zou kunnen geven tot een onjuist beeld van de persoon die De Wever was. Zeker, hij was Limburger en het Limburgse land had zijn hart, dus ook het Genootschap, dat de liefde voor het Limburgse landschap zo oprecht en succesvol propageert. Maar hij was zeer zeker niet de organisatorische stimulator, die een jonge vereniging zo node behoeft om de eerste, altijd moeilijke levensjaren door te komen. Dit bewijst zijn spoedige uittreden uit het bestuur van het Genootschap, alsmede zijn afwezigheid op de vergaderingen, toen deze van Sittard naar Maastricht werden verplaatst. De Wever was een solitair en heeft juist door zijn solitaire instelling zo ongelofelijk veel kunnen doen voor de Limburgse floristiek ¹⁾.

* Rijksherbarium, Leiden.

¹⁾ De floristiek of floristische plantengeografie is de aardrijkskunde van de plantensoorten en berust o.m. op nauwkeurige aantekeningen omtrent de vindplaatsen der planten.

Ook als botanicus was hij een solitair. Behalve zijn vader heeft niemand anders hem ingewijd in de kennis der inheemse planten. En dit is uiterst merkwaardig, omdat de verrijking van kennis juist geschiedt op gezamenlijke excursies. Men leert van de één de moeilijke Cruciferen te onderscheiden, van de ander de lastige gele Composieten, van een derde de Zegges en overige „onduidelijkbloemigen”, etc. Zo niet De Wever. Hoe groot de kennisoverdracht van vader op zoon is geweest, valt moeilijk te schatten. Zeker is wel, dat De Wever Jr. een echte autodidact mag worden genoemd, die zichzelf heeft opgewerkt tot eenzame hoogte. Kloos (1947), die reeds in 1914 tijdens zijn eerste bezoek aan De Wever onder de indruk kwam van diens grote kennis van de wilde flora van Zuid-Limburg, noemde hem de beste kenner onder de Nederlandse floristen van de moeilijke geslachten *Rosa* en *Rubus*.

De kwalificatie solitair moet ten aanzien van De Wever niet worden misverstaan in die zin, dat hij geen contacten zou hebben met andere Nederlandse floristen. Integendeel, velen (o.m. Beyerinck, 1947; Heimans, 1947; Kloos, 1947; Jansen, Sloff & van Soest, 1947) getuigen in het herdenkingsnummer van de uitgebreide correspondentie over de Nederlandse flora, die hij met hen en anderen voerde. Maar ook deze correspondentie met de vakmensen was karakteristiek voor De Wever: één vraag aan hem leverde een briefschrijver behalve het antwoord ook vele wedervragen van De Wever op, welke antwoorden, meestal betrekking hebbende op wat hij noemde de Noordnederlandse planten, hem van nut waren om zijn kennis van de Zuidlimburgse flora te vergroten. Het is opmerkelijk, dat De Wever nimmer de behoefte heeft gevoeld aan andere dan schriftelijke contacten met de overige Nederlandse floristen. Weliswaar was hij sedert 1911 lid van de Nederlandse Botanische Vereniging, maar de Floristenvergaderingen en de Floristenexcursies moesten immer zijn afwezigheid betreuren, zelfs indien de Floristenexcur-

sies in zijn geliefde Limburg plaatsvonden. Een uitzondering vormden de excursies, die hij enige malen in Zuid-Limburg maakte met Prof. Dr. Ir. J. L. van Soest, vooral vanwege hun gemeenschappelijke belangstelling voor de Havikskruiden (*Hieracium*), maar ook andere geslachten zoals Munt (*Mentha*) en Wilg (*Salix*) werden daarbij niet vergeten. De tochten begonnen steeds met het nuttigen van een Limburgse vlaai ten huize van De Wever!

Voor een biograaf moeten de zeven jaren van non-activiteit (1920 - 1926), die waarschijnlijk niet toevallig samenvallen met zijn bedanken als lid van de Botanische (in 1927 hervat hij zijn lidmaatschap om in 1938 opnieuw en nu definitief te bedanken) een grote prikkel zijn om na te wroeten of er ook andere oorzaken voor deze nonactiviteit zijn geweest dan een lichamelijke indispositie. Wij hebben die behoefte niet; belangrijker en verheugender is het, dat hij zijn activiteiten heeft hervat en dat sinds 1927 een groot aantal geschriften over de Zuidlimburgse flora aan de reeds respectabele lijst van publicaties kon worden toegevoegd.

Want juist deze publicaties vormen tezamen met het Herbarium De Wever, uiteraard geschonken aan het Natuurhistorisch Museum te Maastricht, de belangrijke wetenschappelijke nalatenschap van deze grote Limburger. Het komt vaker voor, dat een florist zijn omgeving goed kent. Het komt helaas zelden voor, dat een florist zijn omgeving zo goed beschrijft, dat het voor anderen mogelijk is om het florabestand van een bepaald gedeelte van Nederland in een achter ons liggende periode zo goed te leren kennen.

De bedoeling van de eerste publicatie van De Wever (1911) is geweest de leden van het Genootschap op te wekken mede te werken aan de z.g. Cartografische methode. Deze methode, ontworpen door Goethart & Jongmans (1903), beoogt de verspreiding van de wilde Nederlandse plantesoorten in kaart te brengen. Daartoe is Nederland verdeeld in z.g. uurhokken, hokken van ca. 20 km²: één uur lopen lang en

één uur lopen breed. Alle in één uurhok waargenomen plantesoorten (en ondersoorten en/of variëteiten) worden op een z.g. hoklijst aangestreept en later per plantesoort vanaf deze hoklijsten aangekruist op de plantekaartjes.

Om de leden van het Natuurhistorisch Genootschap tot medewerking aan dit verspreidingsonderzoek aan te sporen meende hij er goed aan te doen alvast een gedeelte van zijn aantekeningen, die hij gedurende tal van jaren op zijn excursies maakte, te publiceren. De Wever heeft niet kunnen bevroeden in welke belangrijke mate de publicaties van deze aantekeningen het uiteindelijke karakter van de verspreidingskaartjes, zoals zij thans zullen verschijnen in de Atlas van de Nederlandse Flora (Mennema, 1974b), hebben beïnvloed.

Oorspronkelijk beoogde deze atlas van elke soort de verspreiding in Nederland weer te geven, zoals ook de onlangs verschenen Atlas van de Belgische en Luxemburgse Flora (van Rompaey & Delvosalle, 1972) dit voor België en Luxemburg heeft gedaan: een verspreidingskaartje zonder meer, gebaseerd op inventarisatiegegevens, daarbij aanhakend op de diverse plantekaartjes, die reeds tussen 1903 en 1908 door Goethart & Jongmans en tussen 1935 en 1951 door Sloff zijn gepubliceerd. Al spoedig bleek, dat het noodzakelijk was om deze inventarisatiegegevens aan te vullen met herbarium- en literatuurgegevens (Mennema, 1971, 1974a). Bij het literatuuronderzoek is het vooral het werk van De Wever geweest, dat ons er toe heeft gebracht om het plantekaartje te voorzien van een begeleidende tekst. Te vaak immers bracht De Wever belangrijke aspecten naar voren, die o.m. de achteruitgang van een bepaalde soort in Zuid-Limburg (en ook in Nederland) verklaarden en die o.i. aan de gebruikers van de plantekaartjes niet mochten worden onthouden.

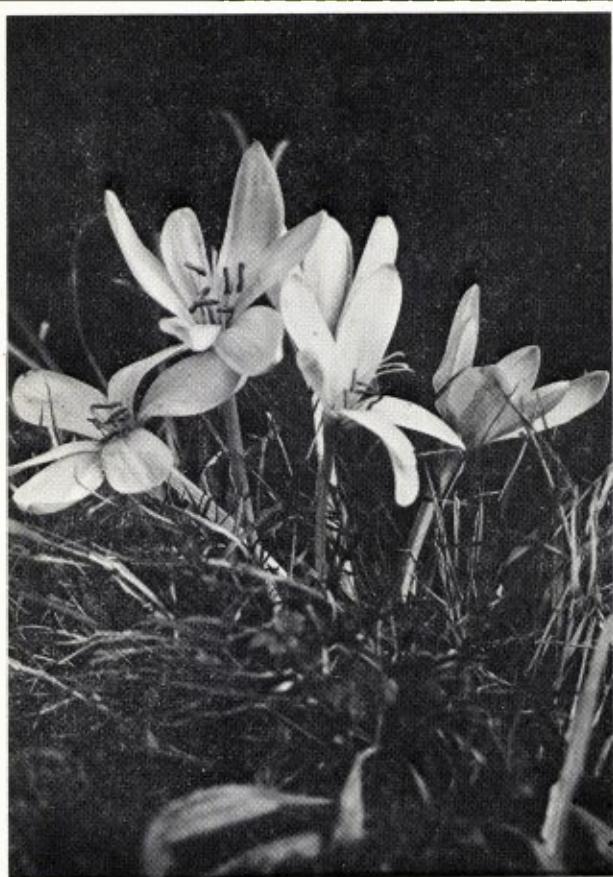
Aan de hand van enkele voorbeelden willen wij het belang van deze aspecten nader illustreren. De

Herfsttijloos (*Colchicum autumnale*) is in 1912 volgens De Wever in „Z.-Limburg niet zeldzaam in de beemden langs de Geul, de Geleenbeek en de Maas en ontbreekt ook bijna nergens in de bosschen op de mergelrotsen vanaf den Pietersberg tot Vaals; verder veel in de bosschen van Bunde tot Elsloo”. Sinds 1950 is de Herfsttijloos nog slechts van 5 van de 38 uurhokken, waarin zij ooit is aangetroffen, bekend; 4 van deze „recente” uurhokken zijn in Zuid-Limburg gelegen. Reeds in 1927 signaleert De Wever de achteruitgang van deze thans in de lijst van beschermde Nederlandse planten opgenomen soort in Zuid-Limburg, alsmede de reden daarvan: „met behulp van afwatering en kunstmest zijn vele „zure” beemden in betere weilanden veranderd”.

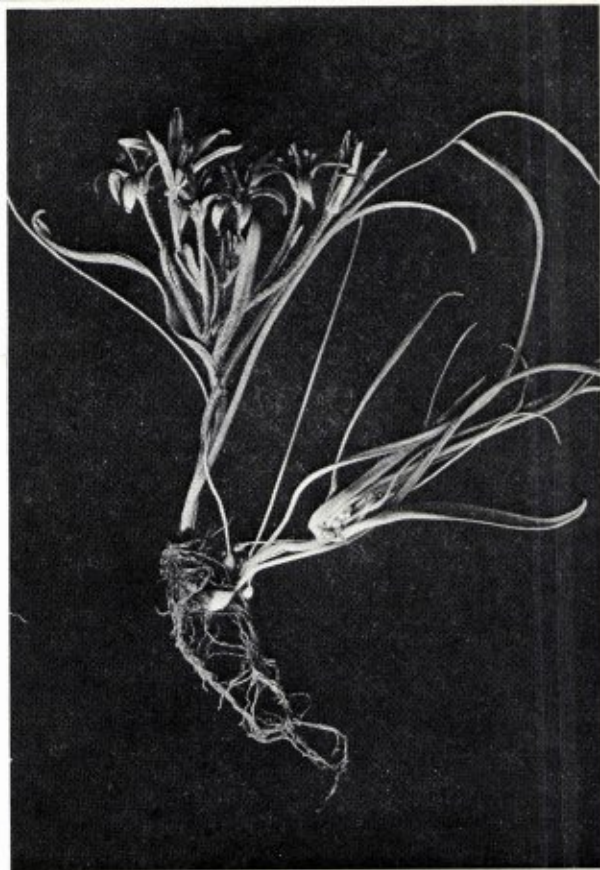
De Akkergeelster (*Gagea villosa*) werd tot voor enkele jaren in Nederland als uitgestorven beschouwd, maar is sinds 1969 weer op vier vindplaatsen aangetroffen. De laatste vermelding in de literatuur van vóór 1970 is van De Wever (1932): groeide „vroeger over groote uitgestrektheid in zandige en steenige akkers, is denkelijk ook door kunstbemsing thans zeldzaam geworden”. De Akkergeelster, die ooit in Nederland in 40 uurhokken is gevonden (Jansen & Mennema, 1973), is thans uit alle 8 uurhokken in Zuid-Limburg verdwenen.

De Aardkastanje (*Bunium bulbocastanum*) is, hoewel zeldzaam, nog in Zuid-Limburg aanwezig en wel in 2 uurhokken. De sterke achteruitgang van deze soort in Zuid-Limburg van 7 naar 2 uurhokken – in Nederland van 23 naar 5! – is volgens De Wever (1917) te wijten aan de schooljeugd: „van de Aardkastanje zagen we, jaren geleden, akkers vol, van Gulpen tot Vaals; de schooljeugd haalde er niet zelden op één namiddag hele zakken (van de eetbare bolvormige wortels M.) weg”.

Het Rood Bosvogeltje (*Cephalanthera rubra*) is voor het eerst in Nederland op zijn enige groeiplaats in

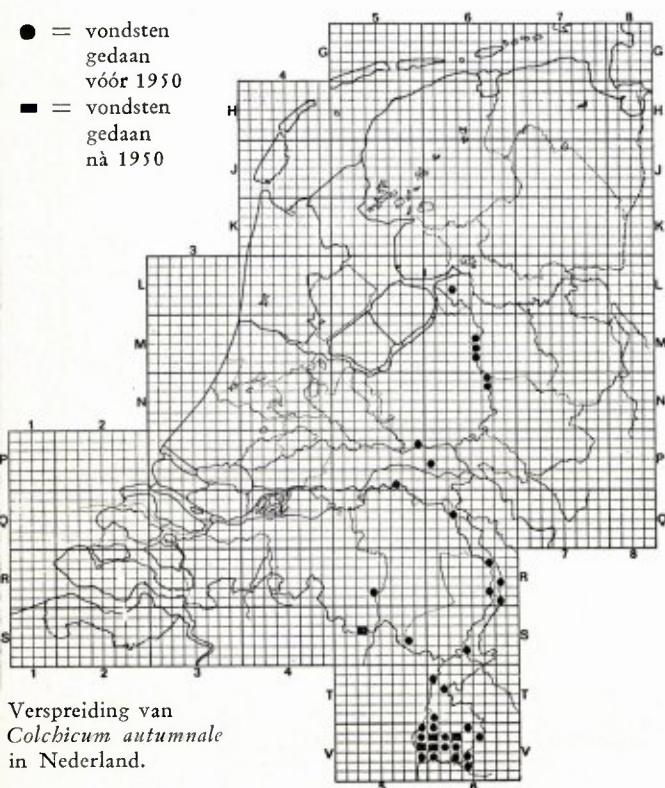

Colchicum autumnale (Herfsttijloos) (fotocollectie De Wever)

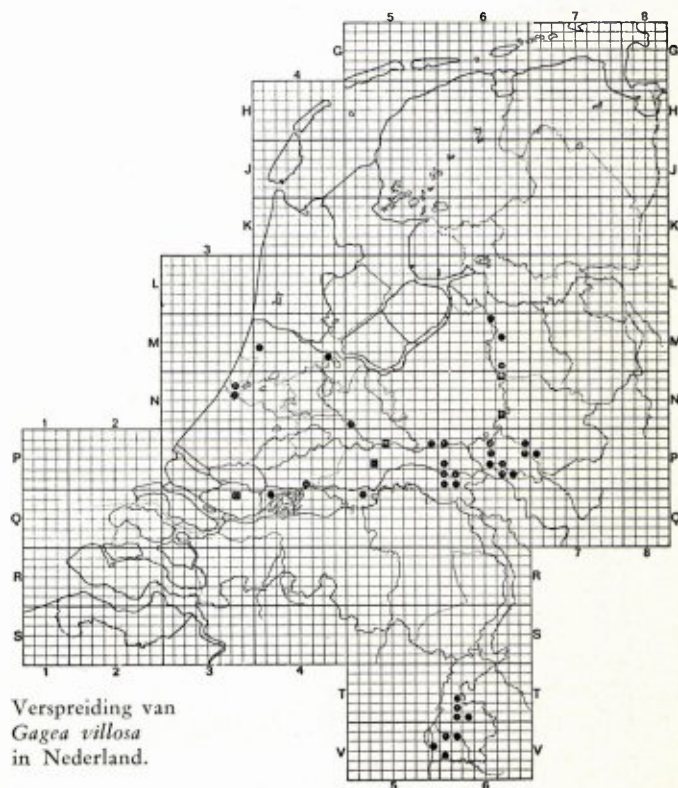

Gagea villosa (Akkergeelster) (fotocollectie De Wever)

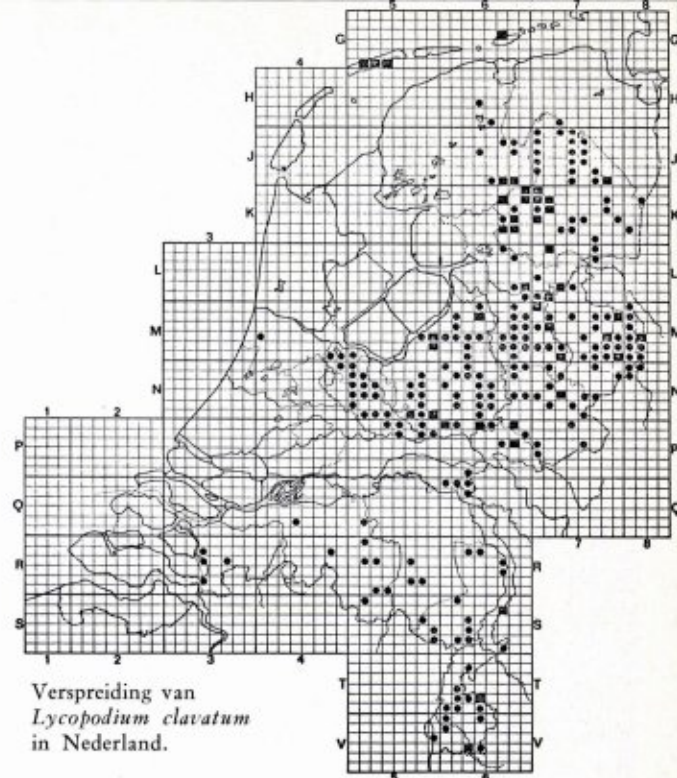
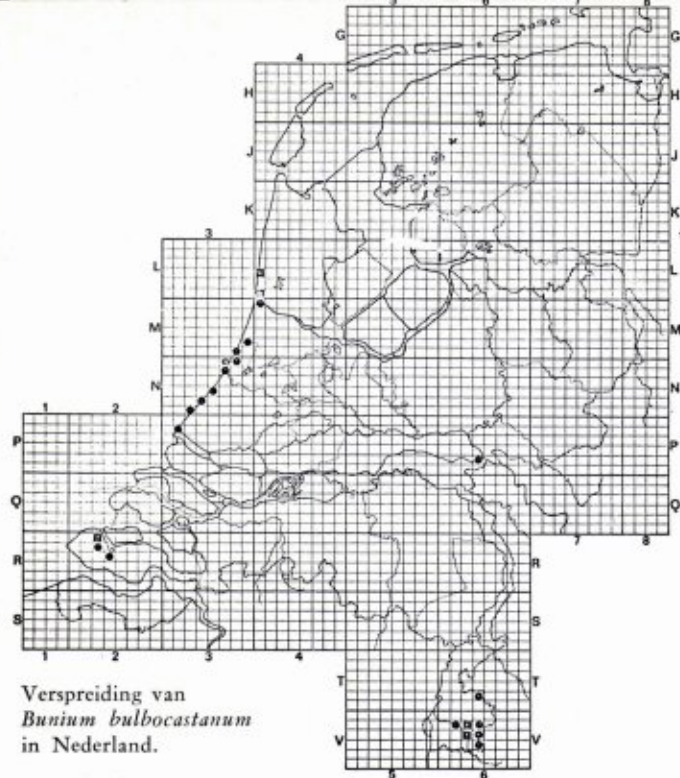
- = vondsten
gedaan
vóór 1950
- = vondsten
gedaan
nà 1950

Verspreiding van
Colchicum autumnale
in Nederland.

Verspreiding van
Gagea villosa
in Nederland.

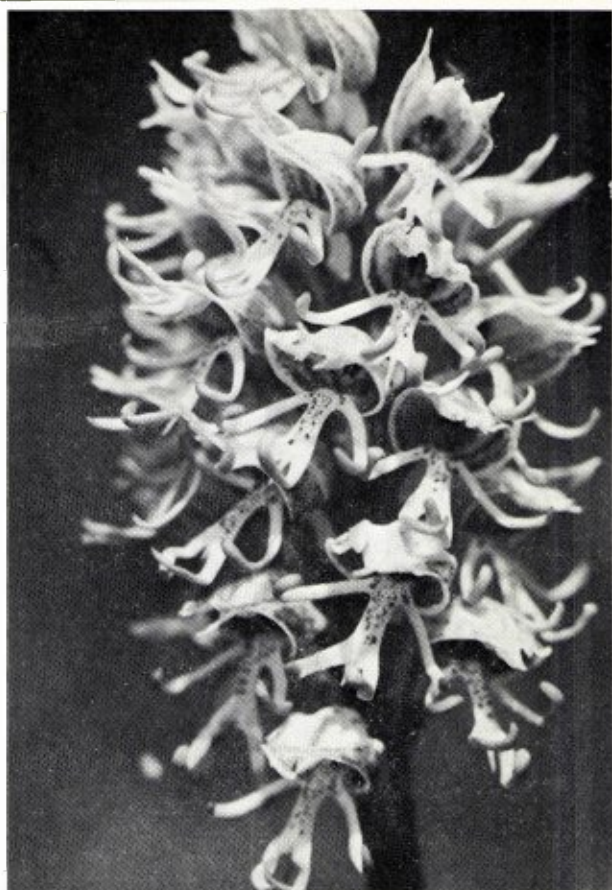
Bunium bulbocastanum (Aardkastanje)
(fotocollectie De Wever)

Lycopodium clavatum (Grote Wolfsklauw)
(fotocollectie De Wever)

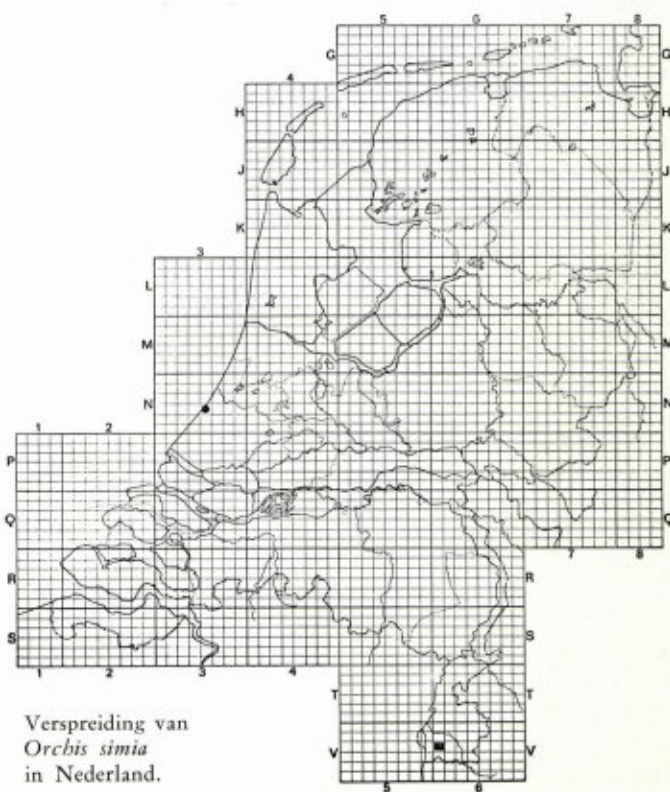
Lycopodium selago (Plompe of Dennenwolfsklauw)
(fotocollectie De Wever)

Orchis simia (Aapjesorchis) (foto J. H. Willems)

Verspreiding van
Lycopodium selago
in Nederland.

Verspreiding van
Orchis simia
in Nederland.

het Gerendal gevonden in 1902. De Wever (1943) geeft exact aan, dat deze orchidee daar sinds 1920 – en niet sinds 1914, zoals Hilgers (1970) abusievelijk vermeldt – niet meer is waargenomen.

Ook bij het gereedmaken van de verspreidingskaartjes voor de Atlas van de Nederlandse Flora van de wolfsklauwen viel een opmerkelijke achteruitgang te bespeuren (Mennema, 1971). De reden van deze achteruitgang was niet moeilijk te vinden: de ontginningen van de „woeste gronden”, het biotoop van deze plantengroep. Het was echter opmerkelijk, dat ondanks de achteruitgang van alle soorten in Nederland toch gebieden waren aan te wijzen, waar de wolfsklauwen zich niet alleen redelijk wisten te handhaven, maar waar bovendien nieuwe vondsten werden gedaan: Drente en de Waddeneilanden. En van Drente kan bepaald niet worden gezegd, dat deze provincie voor ontginningen gespaard is gebleven. De Wever (1911) bracht ons met een simpele opmerking over de Plompe of Dennenwolfsklauw (*Lycopodium selago*) en de Grote Wolfsklauw (*L. clavatum*) op een spoor: „deze beide *Lycopodium*-soorten schijnen, in de laatste jaren, sterk te verminderen. We weten niet waarom. De terreinen toch, waarop ze voorkomen, zijn onveranderd gebleven”. Zou wellicht de sterkere luchtverontreiniging door de toenemende industrialisatie in Zuid-Limburg de oorzaak zijn van de achteruitgang van deze daarvoor misschien gevoeliger *Lycopodium*-soorten? Zou de theorie van de „epiphytenwoestijnen” van Barkman (1946) wellicht ook gelden voor enkele hogere plantesoorten? Indien dit het geval zou zijn, dan zou, zover wij hebben kunnen nagaan (Mennema, 1974c), voor het eerst de achteruitgang en het verdwijnen van hogere planten door te sterke luchtverontreiniging zijn geconstateerd.

Bovengenoemde voorbeelden zijn van uitermate groot belang voor de Nederlandse floristiek, hoe eenvoudig de mededelingen van De Wever ook mogen

schijnen. Maar als een zo groot kenner van de wilde flora schrijft, dat *Cephalanthera rubra* sinds 1920 op zijn enige inlandse groeiplaats niet meer is waargenomen, dan kunnen wij met zekerheid stellen, dat het Rood Bosvogeltje voor de Nederlandse flora verloren is gegaan. Als hij reeds in de jaren 1920 - 1930 de reden voor een waargenomen achteruitgang opgeeft, dan kunnen wij thans daarvan een dankbaar gebruik maken door elders, waar de planten nog groeien, te trachten deze achteruitgang aldaar niet te laten plaatsvinden, resp. te verminderen.

Van de ca. 1400 wilde Nederlandse plantesoorten zijn op dit moment ruim 170 verspreidingskaartjes voor de Atlas van de Nederlandse Flora gereed gemaakt, voorzien van een begeleidende tekst. Op een onlangs te Arc-et-Senans (Frankrijk) gehouden conferentie over bedreigde Europese plantesoorten, waren wij als een van de weinige deelnemers in staat om op basis van deze 170 voorlopige plantekaartjes niet alleen de achteruitgang van een aantal soorten in procenten uit te drukken, maar ook om van een groot aantal soorten de reden van deze achteruitgang vast te stellen (Mennema, 1973), gebaseerd op betrouwbare en exacte gegevens. 100 van de 170 bewerkte plantesoorten waren in aantal achteruitgegaan; opvallend is, dat hiervoor de indirecte invloed van de mens (o.m. door ontginningen, landbouwkundige verbeteringen, her- en ruilverkavelingen, stadsuitbreidingen, e.d.) 12 x meer verantwoordelijk was dan zijn directe invloed (door plukken, ondeskundig beheer, toenemende recreatiedruk). Dit was voor ons aanleiding om op de conferentie te beklemtonen, dat het opstellen van een internationale lijst van beschermde planten, zoals Nederland thans heeft en die het plukken van bepaalde soorten verbiedt, bij lange na niet voldoende is om bedreigde Europese plantesoorten afdoende te beschermen.

Het feit, dat de reden van achteruitgang van plantesoorten, die De Wever voor Zuid-Limburg opgeeft (b.v. bij *Gagea villosa* en *Bunium bulbocastanum*)

niet altijd de achteruitgang in andere delen van ons land verklaart, bracht ons er toe te pleiten voor een internationaal onderzoek naar de oorzaken van achteruitgang van een aantal plantesoorten in Europa om na te gaan welke diverse oorzaken in de verschillende Europese landen verantwoordelijk zijn voor de achteruitgang, resp. de verdwijning van de soort aldaar.

Het is niet onbegrijpelijk, dat de publicaties van De Wever in zijn laatste levensjaren nog meer dan voorheen de ondertoon kregen van hoe mooi en rijk de Zuidlimburgse flora vroeger was en hoe sterk zij is achteruitgegaan: „zag men Poppenorchis vroeger bij honderden te Kunrade en Benzenrade, nu moet men lang zoeken, om nog 'n paar struikjes te vinden . . . Van Herfstschroeforchis is maar weinig overgebleven te Kunrade en in de Karstraat” (De Wever, 1941). Wie zich zo één voelt met de natuur, die hij zo goed kent, moet elke aantasting, hoe noodzakelijk ook om andere redenen, als een persoonlijk leed voelen. En De Wever heeft in dit opzicht veel geleden. Toch voerde dit leed niet de boventoon, want ondanks de mijmeringen over vroeger in de hierboven aangehaalde publicatie, eindigt hij toch met: „’t Is dus wel prettig botaniseren in ’t krijtland”.

Een zelfde gevoel van verdriet over het verloren gegane was eerder al te bespeuren in de artikelenreeks van De Wever (1932) „Winst en verlies over 1922 - 1932”, voor de floristiek een bron van informatie van onschatbare waarde. Dat anno 1974 nog steeds een artikel onder de titel „Winst en verlies voor de Zuidlimburgse flora” zou kunnen worden geschreven, bewijzen enkele recente vondsten van orchideeën, o.m. de Aapjesorchis (*Orchis simia*; Willems & van Haperen, 1974), die ooit eenmaal eerder in ons land werd gevonden, nl. in 1905 in de duinen van Scheveningen en waarschijnlijk van een nog nader te bevestigen vondst van een niet eerder in Nederland waargenomen orchidee, nl. de Spinorchis (*Ophrys sphegodes*).

Wat zouden deze aanwinsten voor de Zuidlimburgse flora De Wever in hoge mate hebben verheugd. Mocht hij deze dag hebben kunnen meemaken, zij zouden voor hem een kostbaarder geschenk zijn geweest dan een ere-doctoraat.

Overigens is De Wever een ere-doctoraat nimmer verleend, al is er omstreeks 1930 ernstig sprake van geweest (Cremers, 1947). Wel is De Wever op een andere, meer bij zijn bescheiden karakter aangepaste wijze geëerd door een tweetal plantentaxa naar hem te vernoemen: *Hieracium murorum* subsp. *weverianum* en *Dryopteris X deweveri*, resp. een ondersoort van Muurhavikskruid (*Hieracium murorum*) en de bastaard van de Smalle (*Dryopteris carthusiana*) en de Brede Stekelvaren (*D. dilatata*). Deze twee Weveriaanse taxa zijn uitstekend gekozen. In de eerste plaats hadden de bastaarden zijn grote belangstelling; „U weet, ik hou veel van kleurvariaties, evenals van bastaarden”, schrijft hij op 12 september 1929 aan Prof. Van Soest. En *H. murorum* subsp. *weverianum* getuigt van een zeldzaam voorkomen – de ondersoort is slechts éénmaal en wel in 1911 te Gulpen gevonden – zoals ook het voorkomen van een zo groot florist zeldzaam is.

Tot welk officieel eerbetoon de herdenking van De Wevers 100e geboortedag aanleiding zal geven, weten wij niet. Als wij mogen spreken in de taal van De Wever (1911) zelf, dan menen wij, dat de leden van het Natuurhistorisch Genootschap van hun dankbaarheid jegens hem niet beter kunnen getuigen dan om zijn werk voort te zetten, blijkens zijn eigen woorden geschreven ter inleiding van zijn eerste publicatie: „Mogen er ook in Zuid-Limburg meer liefhebbers gevonden worden, die . . . willen meewerken! De volledige kennis onzer Zuid-Limburgse flora zal er niet weinig door gebaat worden”.

Literatuur

- Barkman, J. J. 1946. — Over oecologie en sociologie der cryptogame epiphyten. *Vakblad voor Biologen* 26, p. 34 - 45.
- Beijerinck, W., 1947. — Het hoogste doel. *Natuurhist. Maandbl.* 36, p. 33 - 34.
- Cremers, J., 1947. — F. C. August de Wever. *Natuurhist. Maandbl.* 36, p. 29 - 33.
- Geyn, W. A. E. van de, 1947. — Dokter A. de Wever. Zijn verdiensten voor de kennis van de Limburgse flora in het algemeen, en voor het Natuurhistorisch Genootschap en het Natuurhistorisch Museum in het bijzonder. *Natuurhist. Maandbl.* 36, p. 37 - 41.
- Goethart, J. W. C. & W. J. Jongmans, 1903. — Plantenkaartjes voor Nederland. *Ned. Kruidk. Arch.* III(2), p. 1068-1073.
- Goethart, J. W. C. & W. J. Jongmans, 1903-1908. — Plantenkaartjes voor Nederland. Leiden.
- Heimans, J., 1947. — De Limburgse florist A. de Wever †. *Natuurhist. Maandbl.* 36, p. 34 - 35.
- Hilgers, J. H. M., 1970. De achteruitgang van de Orchidaceae in Limburg IX. *Natuurhist. Maandbl.* 59, p. 82 - 84.
- Jansen, J., J. G. Sloff & J. L. van Soest, 1947. — Bij het overlijden van A. de Wever te Nuth. *Natuurhist. Maandbl.* 36, p. 35 - 36.
- Jansen, M. T. & J. Mennema, 1973. — *Gagea villosa* (Bieb.) Duby in Nederland. *Gorteria* 6, p. 125 - 128.
- Kloos, A. W., 1947. In memoriam A. de Wever. *Natuurhist. Maandbl.* 36, p. 34.
- Mennema, J., 1971. Atlas van de Nederlandse Flora. *Vakblad voor Biologen* 51, p. 161 - 162.
- Mennema, J., 1973. — La régression des espèces végétales en Hollande, basée sur les premiers résultats de l'atlas de la flore néerlandaise en préparation. Stencil Rijksherbarium, Leiden, 9 pag.
- Mennema, J., 1974a. — Boekbespreking: E. van Rompaey & L. Delvosalle, Atlas van de Belgische en Luxemburgse Flora. *Gorteria* 7, p. 13 - 16.
- Mennema, J., 1974b. — Atlas van de Nederlandse Flora (in voorbereiding).
- Mennema, J., 1974c. — Is the decline of the species of the genus *Lycopodium* in the Netherlands due to the increasing air-pollution? (in voorbereiding).
- Rompaey, E. van & L. Delvosalle, 1972. — Atlas van de Belgische en Luxemburgse Flora. Brussel.
- Sloff, J. G., 1935-1951. — Plantenkaartjes voor Nederland. Leiden.
- Wever, A. de, 1911. — Wildgroeïende planten in Zuid-Limburg. *Mededel. Natuurhist. Gen. Limb.* 1911, p. 29-41.
- Wever, A. de, 1912. Lijst der wildgroeïende planten in Z.-Limburg II. *Jaarb. Natuurhist. Gen. Limb.* 1912, p. 123-160.
- Wever, A. de, 1917. Verdwijpend natuurschoon. *Natuurhist. Maandbl.* 6, p. 8-10.
- Wever, A. de, 1927. *Colchicum autumnale*. *Natuurhist. Maandbl.* 16, p. 135 - 136.
- Wever, A. de, 1932. De Zuid-Limburgse flora. Winst en verlies over 1922 - 1932. *Natuurhist. Maandbl.* 21, p. 58 - 60, 68 - 69 en 76 - 77.
- Wever, A. de, 1941. De natuur in! *Natuurhist. Maandbl.* 30, p. 115 - 120.
- Wever, A. de, 1943. Mei in 't Krijtland I. *Natuurhist. Maandbl.* 32, p. 36 - 40.
- Willems, J. H. & A. M. M. van Haperen, 1974. — Een recente vondst van *Orchis simia* Lamk. in Zuid-Limburg. *Gorteria* 7, p. 6 - 13.